Liite

NUMMI-PUSULA
SAUKKOLA

LESKELÄNTIEN YMPÄRISTÖ
MÄNTSÄLÄNMETSÄ

LUONTO- JA MAISEMASELVITYS

26.8.2007. Laajennus Mäntsälänmetsän alueelle 2009

Leskeläntietä selvitysalueen itäosassa.

1. JOHDANTO

Alkuperäiseen selvitysalueeseen kuuluu noin 22 hehtaarin laajuinen alue Nummi-Pusulan Saukkolan taajamassa. Selvitysalue rajautuu etelässä Turuntiehen, lännessä teollisuus- ja pientaloalueisiin, pohjoisessa metsään ja raviratan, idässä Leskelänojaan.

Selvitystä laajennettiin v. 2009 jo selvitetyn alueen pohjoispuolelle ns. Mäntsälänmetsän alueelle sekä kunnan omistamalle maa-alueelle voimalinjan pohjoispuolelle.

Uudenmaan maakuntakaavassa alue on varattu taajamatoimintojen alueeksi. Alueelle suunnitellaan väljää pientaloasutusta nykyistä asutusta täydentäen.

2. SELVITYKSEN TAVOITTEET JA TYÖMENETELMÄT

Selvitys toimii maankäyttö ja rakennuslain mukaisena selvityksenä asemakaavoitusta varten. Selvityksessä on erityisesti huomioitu seuraavat luonto- ja maisema-arvoihin vaikuttavat tekijät:

- Luonnonsuojelulain mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Metsälain mukaiset merkittävät elinympäristöt
- (Vesilain kohteet)
- EU:n luontodirektiivin (Liite II, IV) lajien esiintymät
- EU:n lintudirektiivin (Liite 1a) lajit
- Uhanalaisten ja suojeltujen lajien esiintymät

Yllä lueteltujen ns. Lakikohteiden lisäksi selvityksessä on tarkasteltu seudulla ja alueella kiinnostavaa (harvinaista, erityisen vaateliasta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävää) lajistoa. Paikallisesti merkittävät lähiluontokohteet on huomioitu selvityksessä. Suur- tai lähimaiseman kannalta arvokkaat kohteet tai kuviot on rajattu erikseen.

Selvitysalueella tehtiin maastoinventointi 20.6.2007 ja laajennusalueella 28.8.2009. Alue kuvioitiin luontotyyppien perusteella ja kultakin kuviolta kartoitettiin kasvillisuus, kasvisto ja mahdollisuuksien mukaan myös eläimistö. Myös geomorfologiasta tehtiin joitain huomioita.

3. TULOSTEN YHTEENVETO

Selvitysalueelta löytyi yksi metsälain mukainen merkittävä elinympäristö: **kuvion 7 puronvarsilehto** (kuva 4). Kuviolla esiintyy suhteellisen vaateliasta kasvilajistoa ja puusto on sekä luonnonmukaista että monimuotoista. Kasvillisuudeltaan mielenkiintoinen kohde on kuvion 9 entinen puutarha (kuva 5), jossa esiintyy runsaasti vanhoja omenapuita ja muuta viljelyjäännöslajistoa. Vanhojen omakotipihojen lajisto on selvitysalueella ylipäätään monimuotoista ja näyttävää (kansikuva ja kuva 3). Kuvioiden 1 ja 10 alueella kulkee ulkoilupolkuja.

Alueelta ei tavattu sellaisia luontokohteita ja lajistoa, jotka suoranaisesti rajoittaisivat rakentamismahdollisuuksia. Kuvio 7 tulisi kaavassa kuitenkin jättää kokonaan luonnonmukaiseksi. Lisäksi kannattaa harkita kuvion 9 osittaista säilyttämistä esimerkiksi taajamapuiston tyyppisenä kohteena.

4. YLEISKUVAUS

Nummi-Pusula sijaitsee kasvimaantieteellisesti eteläboreaalisen vyöhykkeen eteläosassa, ns. vuokkovyöhykkeen alueella. Alueellisessa uhanalaistarkastelussa se asettuu vyöhykkeelle 2a (Etelä-Boreaalinen, Lounaismaa ja rannikko). Alueeseen sisältyy pääasiassa metsää, pohjoisosassa myös peltoja, voimalinja-alue ja vanhaa 1930-1940 –luvun pientaloasutusta. Lisäksi alueella on pieniä niittylaikkuja, hevoslaitumia, tilakeskus ja hylätyn puutarhatilan maita.

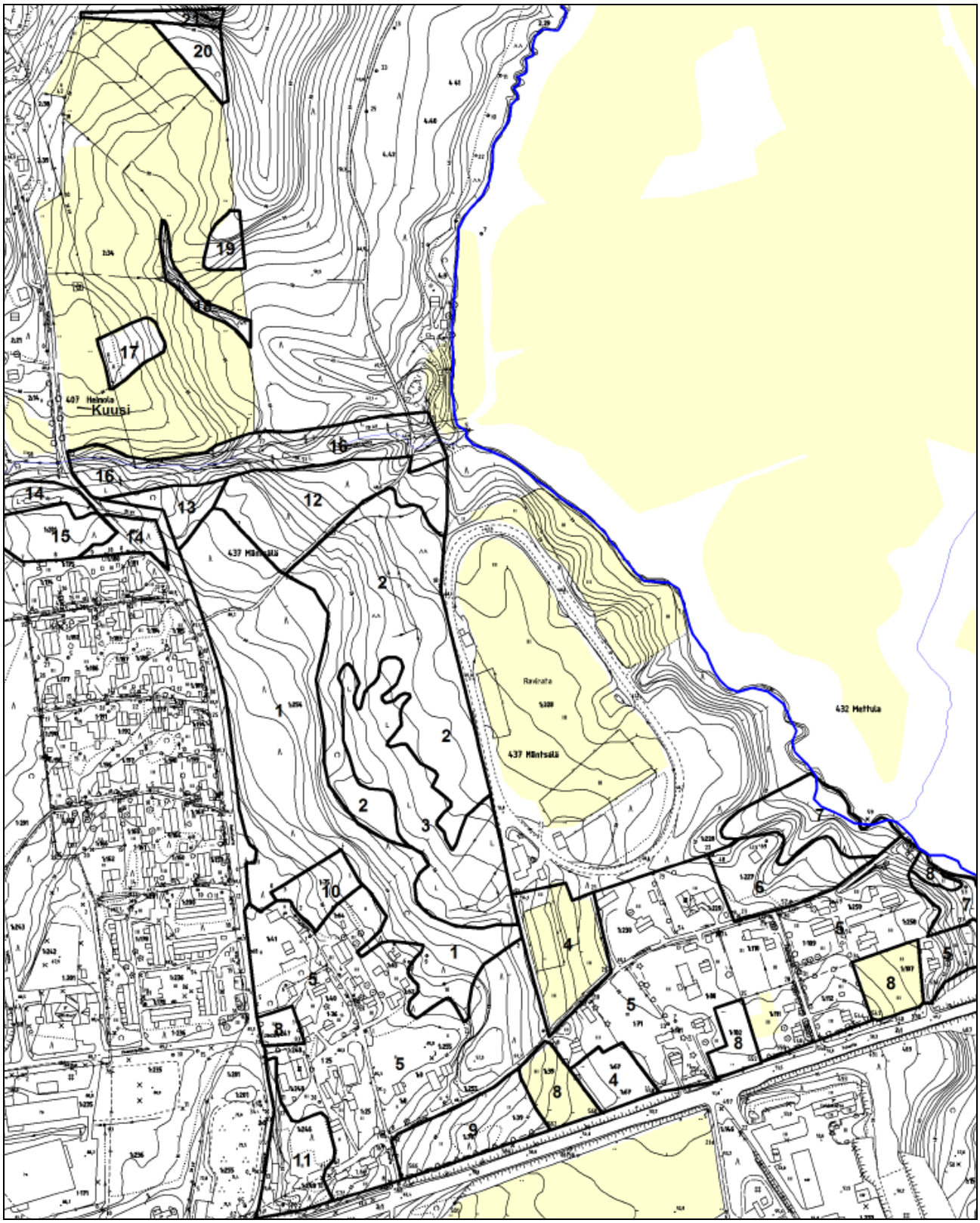
Selvitysalueen metsät lukeutuvat yleensä tuoreisiin ja lehtomaisiin kankaisiin. Itäosassa purolaakson rinteillä esiintyy myös tuoretta ja kosteaa lehtoa. Metsäkasvillisuudessa näkyy selvä kulttuurivaikutus, mm. viljelykarkulaisia. Muuten kasvilajisto on melko tavanomaista. Puustossa vallitsevat alueen länsiosassa nuoret männiköt ja kuusikot, joissa sekapuuna kasvaa runsaasti koivua. Itäosassa esiintyy kuusivaltaista lehtomaista metsää ja lehtisekametsiä. Vanhaa metsää on vähän Vanhatien urheilukentän lähellä.

Alueella esiintyy savikkoon kaivautuneita puronotkoja ja raviineita. Suhteelliset korkeuserot notkojen pohjilta mäkien lakiosiin liikkuvat 20-30 metrin suuruusluokissa. Maaperä on savea ja hienoainesmoreenia, koilliskulmassa on avokallioinen mäen laki.

Turuntien ja Leskeläntien välinen alue selvitysalueen länsiosassa on kuulunut laajahkoon puutarhatilaan. Alueella kasvaa edelleen runsaasti suuria omenapuita ja muita hedelmä-, marja- ja koristekasvitarhasta säilyneitä viljelyjäänteitä. Alueelta on lisäksi siirretty taimia lähistön omakotipihoille. Tämä näkyy hyvin monipuolisena ja hieman vanhakantaisena istutuskasvilajistona selvitysalueen rakennetussa osassa sekä katuvarsien viljelykarkulaisesiintymissä.

Selvitysalueen eteläosassa on useita pieniä niittylaikkuja, joista osaa käytetään hevoslaitumina. Heti alueen pohjoisrajan takana on suurehko hevosten laidun ja ravirata; itse tilakeskus talleineen sijaitsee myös selvitysalueen vieressä.

5. KUVIOKOHTAISET KUVAUKSET

Kuvio 1. Heimolantiehen rajoittuvan metsäalueen länsiosa on kasvillisuudeltaan tuoretta ja lehtomaista kangasta. Kuviolla kasvaa enimmäkseen nuorta mäntymetsää. Alueen eteläpäässä puusto vaihtuu koivuvaltaiseksi ja kuusta esiintyy laikuittain. Aivan eteläpäässä mäntyä on taas enemmän. Harvennetussa metsässä on tiheä pihlajavesakko. Pesimälinnustoon kuuluvat punarinta, peippo, uunilintu ja leppälintu. Alueen läpi kulkee useita ulkoilupolkuja.

Kuva 1. Nuorta tasarakenteista männikköä kuviolla 1.

Kuvio 2. Metsäalueen itäosassa alarinteellä puusto muuttuu kuusivaltaiseksi. Koivua kasvaa sekapuuna runsaasti, mäntyä ja haapaa vain vähän. Kasvillisuus edustaa tuoretta ja lehtomaista kangasta joka rinteen juurella on soistunutta. Näillä kohdin kasvaa mm. tuomea ja mustaherukkaa. Kehitysluokaltaan kuvio on nuorta, äskettäin harvennettua kasvatusmetsää.

Kuvio 3. Metsäalueen keskiosassa on epämääräisen muotoinen taimikkokuvio, kasvillisuudeltaan lehtomaista, paikoin soistunutta kangasta. Kuviolla kasvaa nuorta taimikkoa, jossa valtapuuna esiintyy koivua, sekapuuna kuusta, mäntyä ja paikoin haapaa sekä joitain vaahteran ja tammen taimia. Alueella esiintyy myös runsaasti isotuomipihlajaa ja herukoita viljelykarkulaisina.

Kuva 2. Selvitysalueen keskiosan taimikko (kuvio 3) on soistunut.

Kuvio 4. Aidattuja hevoslaitumia. Liittyvät selvitysalueeseen rajautuvaan raviratataan sekä viereiseen tilakeskukseen.

Kuvio 5. Käsittää vanhan omakotitaloalueen Leskeläntien ja Vanhatien ympäristöissä. Suurten pihojen koriste- ja hyötykasvilajisto on hyvin monipuolinen. Viljelykarkulaisina ja -jäänteinä kasvaa mm. juhannusruusua, omenaruusua, mökinruusua, iso- ja marjatuomipihlajaa, rusokuusamaa, aitaorapihlajaa, virpiangervoa, kanukoita (*Cornus sp*), pihlaja-angervoa, angervo- ja kuusamapensaita (*Spirea sp.*, *Lonicera sp.*), illakkoa, suopayrttiä, kulleroa, akileijaa, luumupuita, tammea, vaahteraa, hopeapajua, serbiankuusta, sembramäntyä ja omenapuita. Myös alueen linnusto on runsas. Kuvioon on sisällytetty myös alueen uudet omakotitalot pihoineen.

Kuva 3. Vanhojen omakotitalojen suurilla pihoilla (kuvio 5) on monipuolinen koristekasvilajisto.

Kuvio 6. Tähän kuvioon kuuluu rakentamattomia tiloja Leskeläntien pohjoispuolella. Kuviolla kasvaa kuusivaltaista nuorehkoa ja tiheää metsää. Koivua ja harmaaleppää kasvaa runsaasti, raitaa tuomea yksittäispuina ja ryhminä. Kasvillisuudeltaan kuvio on lehtomaista kangasta ja tuoretta lehtoa (OMaT). Maapuuta (kuusta ja haapaa) esiintyy runsaasti. Linnustossa pesimälajeina esiintyvät mm. vihervarpunen ja peippo.

Kuvio 7. Selvitysalueen itäreunaa sivuavan Leslelänojan rinteillä esiintyy tuoreita (OMaT) ja kosteita (FiT, SaT) lehtoja. Valtapuuna kasvaa laajalti harmaaleppää, sekapuuna raitaa, tuomea, koivua ja kuusta. Puusto on melko vanhaa ja monikerroksista. Kasvillisuuden valtalajeina esiintyvät mesiangervo, hiirenporras, käenkaali, valkovuokko, viitakastikka, niittykellukka ja vadelma. pensaita kasvaa runsaasti, yleisimmin puna- ja mustaherukkaa. Suhteellisen vaateliasta lajistoa edustavat kevätlinnunsilmä (*Chrysosplenium alterniflorum*) ja lehtopalsami (*Impatiens nolitangere*). Lahopuuta (harmaaleppää ja raitaa) on melko paljon. Purolaakson pesimälinnustoon kuuluvat ainakin lehtokerttu ja satakieli. Kuvio on tyypillinen metsälakikohde (purokäytävä ja lehto).

Kuva 4. Purolaakson lehto (kuvio 7) on metsälakikohde.

Kuvio 8. Suurin osakuvio on vesoittunut niitty, jolla kasvaa mm. runsaasti lupiinia. Muut osakuviot ovat pieniä pelto-, nurmikko- ja peltoheittolaikkuja.

Kuvio 9. Teiden rajaamalle alueelle on jäänyt osa laajasta puutarhasta. Alueella on ilmeisesti toiminut kauppapuutarha, jossa on viljelty omenaa ja muita marjoja ja hedelmiä. Kuviolla on viljelyjäänteenä runsaasti kookkaita omenapuita sekä lukuisia marja- ja koristepensaita sekä perennoja. Metsittymisen seurauksena kuviolla kasvaa myös nuorta metsää (mäntyä, koivua, kuusta, vaahteraa ja tammea); itäosan kangasmaametsikkö on kuvion alueella. Omenapuiden lisäksi kuviolta löydettiin mm. punaherukkaa, pihlaja-angervoa, virpiangervoa, puna-angervoa, iso- ja marjatuomipihlajaa, lumimarjaa, rusokuusamaa, luumupuita, aitaorapihlajaa, erilaisia ruusupensaita (*Rosa glauca, R. pimpinellifolia, R. mollis*), illakkoa, rikkapalsamia, kyläkellukkaa, vuohenkelloa ja kyläkurjenpolvea. Lajistoa on var-

masti paljon enemmän. Linnustossa havaittiin mustarastas, sinitiainen, kirjosieppo, peippo ja harakka.

Kuva 5. Suuria omenapuita ja vaahteraa kuviolla 9 Leskeläntien varrella.

Kuvio 10. Tyhjällä tontilla kasvaa harvakseltaan vanhaa männikköä. Alikasvoksena ja välipuustossa kasvaa kuusta; puusto on kaikkiaan erirakenteista. Kasvillisuus on karumpaa kuin selvitysalueen muissa osissa (kuivahko kangas). Kuvion läpi kulkee polku.

Kuvio 11. Hylätty sorakuoppa, jossa kasvaa mänty- ja koivutaimikoita. Kuvioon kuuluu myös vanhoja tiepohjia ja joutomaata.

Kuvio 12. Lehtomainen kangas. Kuviolla kasvaa tiheää kuusivaltaista nuorta metsää, sekapuuna koivua.

Kuvio 13. Tuoretta ja kosteaa lehtoa sivuraviinin rinteillä. Kuviolla esiintyy kuusi- ja koivuvaltaista nuorta metsää, seassa harmaaleppää ja mäntyä. Sähkölinja kulkee kuvion läpi.

Kuvio 14. Sähkölinjan alusia ja pientareita.

Kuvio 15. Voimakkaasti harvennettu, kulttuurivaikutteinen tuore kangas. Kuviolla valtapuuston muodostavat kuusi ja koivu.

Kuvio 16. Savikkoon syntynyt lehtomainen puronotko. Kuvion kasvillisuus on kosteaa mesiangervotyypin lehtoa. Pääosa kuviosta jää sähkölinjojen alle ja maasto on pensaikkoista. Tien lähellä kasvaa harmaaleppävaltaista tiheää metsää, seassa koivua ja raitaa.

Kuvio 17. Pellon metsäsaareke on kasvillisuudeltaan kulttuurivaikutteista tuoretta kangas. Valtapuuna kasvaa mäntyä, sekapuuna koivua ja raitaa, alikasvoksena kuusta.

Kuvio 18. Pellon keskivaiheille kovertunut kausipuron notko. Kuvion kasvillisuus edustaa vuohenputki- ja mesiangervotyypin lehtoa. Puusto on tiheää ja nuorta, valtapuina kasvavat haapa, harmaaleppä ja koivu. Seassa esiintyy hieman kuusta. Notkossa kasvaa mustaherukkaa.

Kuvio 19. Pellolle työntyvä metsikkökieleke, jonka kasvillisuus on tuoretta ja kuivahkoa kangasta. Kuviolla kasvaa koivu- ja mäntyvaltaista metsää, joukossa kuusta ja haapaa sekä kuusialikasvoksia. Puusto on nuorehkoa ja tiheää.

Kuvio 20. Pellon pohjoispuolella kasvillisuus muuttuu lehtomaiseksi kankaaksi. Kuviolla kasvaa männyn ja haavan vallitsemaa nuorta metsää, kuusta ja koivua kasvaa runsaasti sekapuuna, kuusta paikoin myös alikasvoksena. Sinivuokko on kuviolla yksi valtalajeista.

Kuvio 21. Pohjoisesta selvitysalueelle yltää laajan aukon reunaosia. Pellon laidassa on jättöpuuston muodostama reunus, jossa kasvaa kookasta haapaa, mäntyä ja koivua. Taimikossa kasvaa noin kaksimetristä tiheää koivutaimikkoa.

Kirjallisuus ja muut lähteet:

- *Hämet-Ahti, L., Palmen, A., Alanko, P. & Tigersted, P. M. A. 1992: Suomen puu- ja pensaskasvio. Dendrologian seura ry. 2. painos.*
- *Meriluoto, M & Soininen, T. 1998: Metsäluonnonarvokkaat elinympäristöt. Metsälehti-kustannus, Helsinki.*
- *Savola, K. 1997: Luonnonsuojelulaki selityksineen. Lakimiesten kustannus. Helsinki.*
- *Uhanalaiset lajit: www.ymparisto.fi, Ympäristöhallinnon HERTTA-tietokanta*